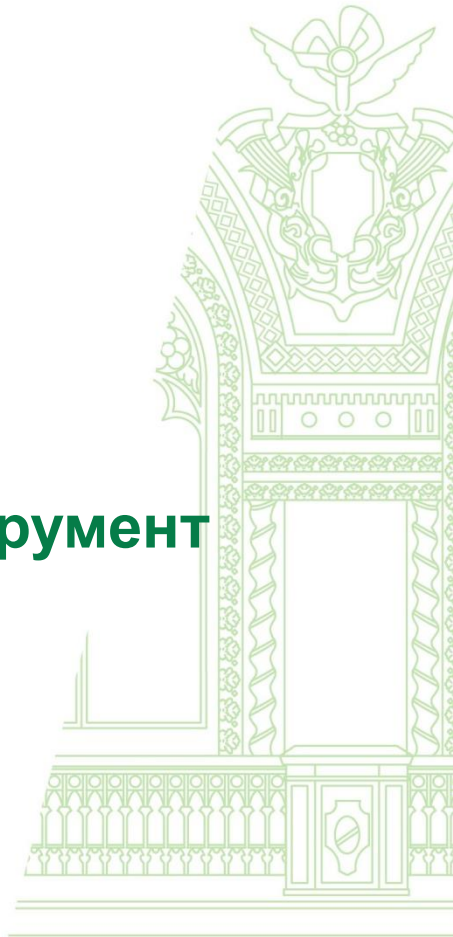

Національний
банк України

Стрес-тестування банків як інструмент банківського регулювання

19 травня 2023 року

Коротко про стрес-тестування

Мета стрес-тестування (СТ) – оцінити, наскільки конкретний банк або банківська система в цілому є стійкими до «виняткових, але ймовірних шоків».

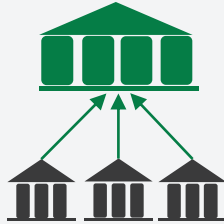
- Стрес-тестування виникло у відповідь на кризові явища. З 2010 року увійшло у регуляторну практику багатьох країн світу.
- Концепція сучасного пруденційного нагляду базується на розумінні того, що банки завжди мають бути готовими до настання кризи.
- Стрес-тестування передбачає:
  - оцінку показників діяльності банків або банківської системи;
  - тестування впливу несприятливих подій на ці показники;
  - визначення необхідних заходів для підвищення стійкості банків або банківської системи до подібних несприятливих подій.
- Для тестування впливу кризи на банки та банківську систему додатково до базового розробляється мінімум один несприятливий сценарій:
  - несприятливий макроекономічний сценарій не є прогнозом. Він побудований на гіпотетичних припущеннях макроекономічних показників, які призводять до реалізації певних ризиків в суттєвих обсягах.
  - несприятливий сценарій повинен бути жорстким, але правдоподібним (severe but plausible scenario). При цьому він не відображає очікувань центрального банку щодо розвитку економіки на найближчий період.

Підходи до проведення стрес-тестування

За виконавцем:

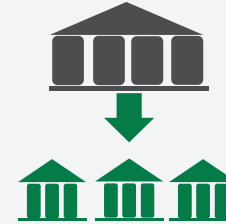
«згори-вниз»:

банки надають інформацію,
регулятор проводить СТ

«знизу-вгору»:

регулятор розробляє сценарії та підходи,
банки проводять СТ

За метою*:

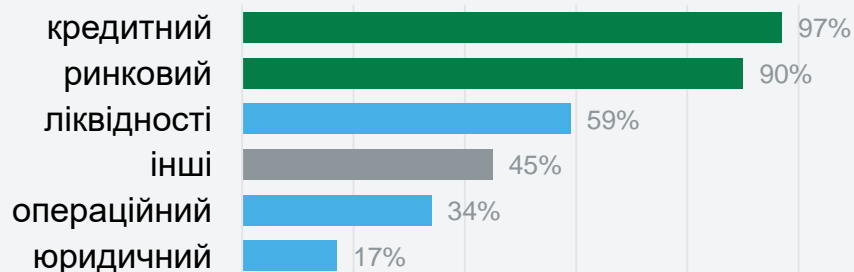
За частотою
проведення:

- раз в рік
- раз в два роки
- раз в три роки і рідше

* Наведено статистику з опитування BIS:
Supervisory and bank stress testing: range of practices, December 2017

Підходи до проведення стрес-тестування (продовження)

За охопленням ризиків*:

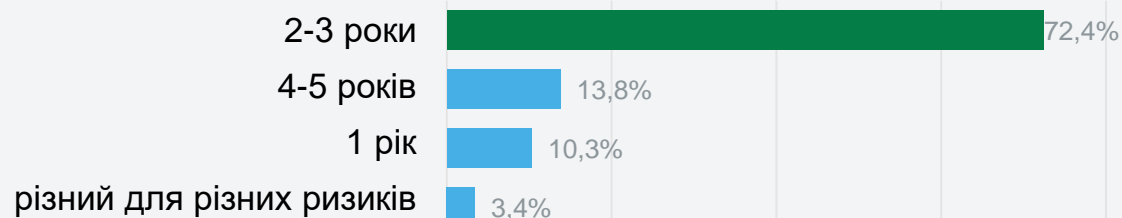

Кількість сценаріїв:

Обов'язково є базовий плюс:

- один
- два
- три і більше (окремі для кожного виду ризиків)

Горизонт прогнозування*:

За форматом комунікації результатів*:

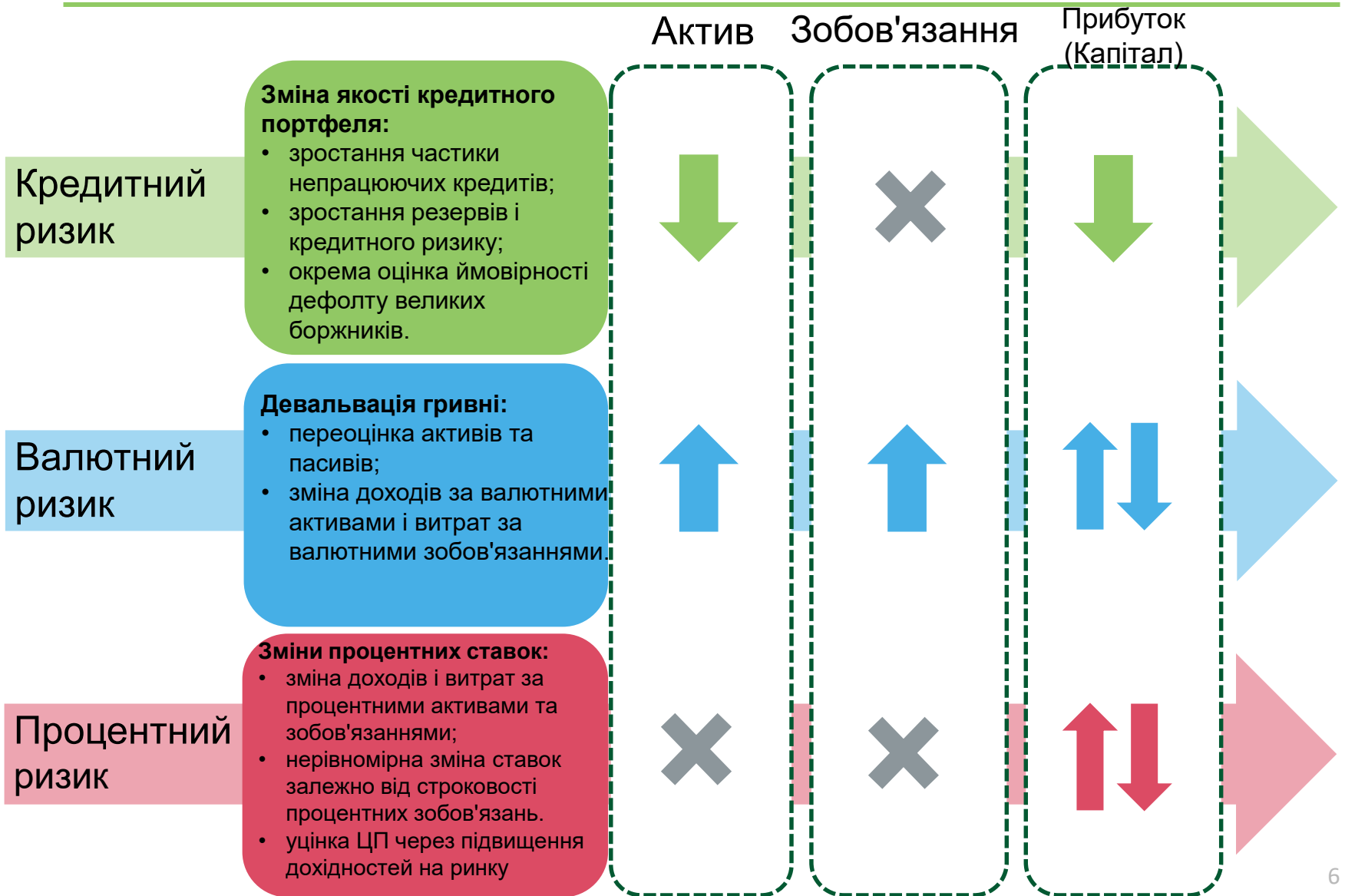

* Наведено статистику з опитування BIS:
Supervisory and bank stress testing: range of practices, December 2017

Структура моделі регулярної оцінки стійкості

Вплив ризиків на баланс банку

Оцінка воєнного часу, на відміну від традиційних стрес-тестів, має свої особливості

1

Використання лише базового сценарію, який відповідає поточному макроекономічному прогнозу, без використання несприятливого

2

Банки матимуть достатньо часу на відновлення капіталу у разі такої потреби – два роки від завершення оцінки. Буде можливість відновити капітал за рахунок прибутків від поточної діяльності

3

Оцінка здійснюватиметься станом на 1 квітня, а не на початок року, оскільки ми мали дочекатись стабілізації ситуації після масованих ракетних обстрілів та подолання їх наслідків

4

Оцінка торкнеться не всіх банків, а лише 20 лідерів ринку, проте ми зможемо побачити цілісну картину, адже на ці банки припадає понад 90% активів банківської системи

5

Оцінку на всіх етапах здійснюватиме Національний банк. Ми розраховуємо поновити оцінку якості активів із залученням незалежних експертів, вже з наступного року, і маємо стратегічні домовленості з цього приводу з МВФ

Оцінка стійкості проводиться НБУ у три етапи:

I етап

- оцінка якості активів та прийнятності забезпечення за кредитними операціями;
- перевірка оцінки вартості майна, отриманого банком у заставу;
- розрахунок розміру регулятивного/основного капіталу, нормативів Н2 і Н3 (з урахуванням результатів I етапу);
- складання звіту про результати I етапу

II етап

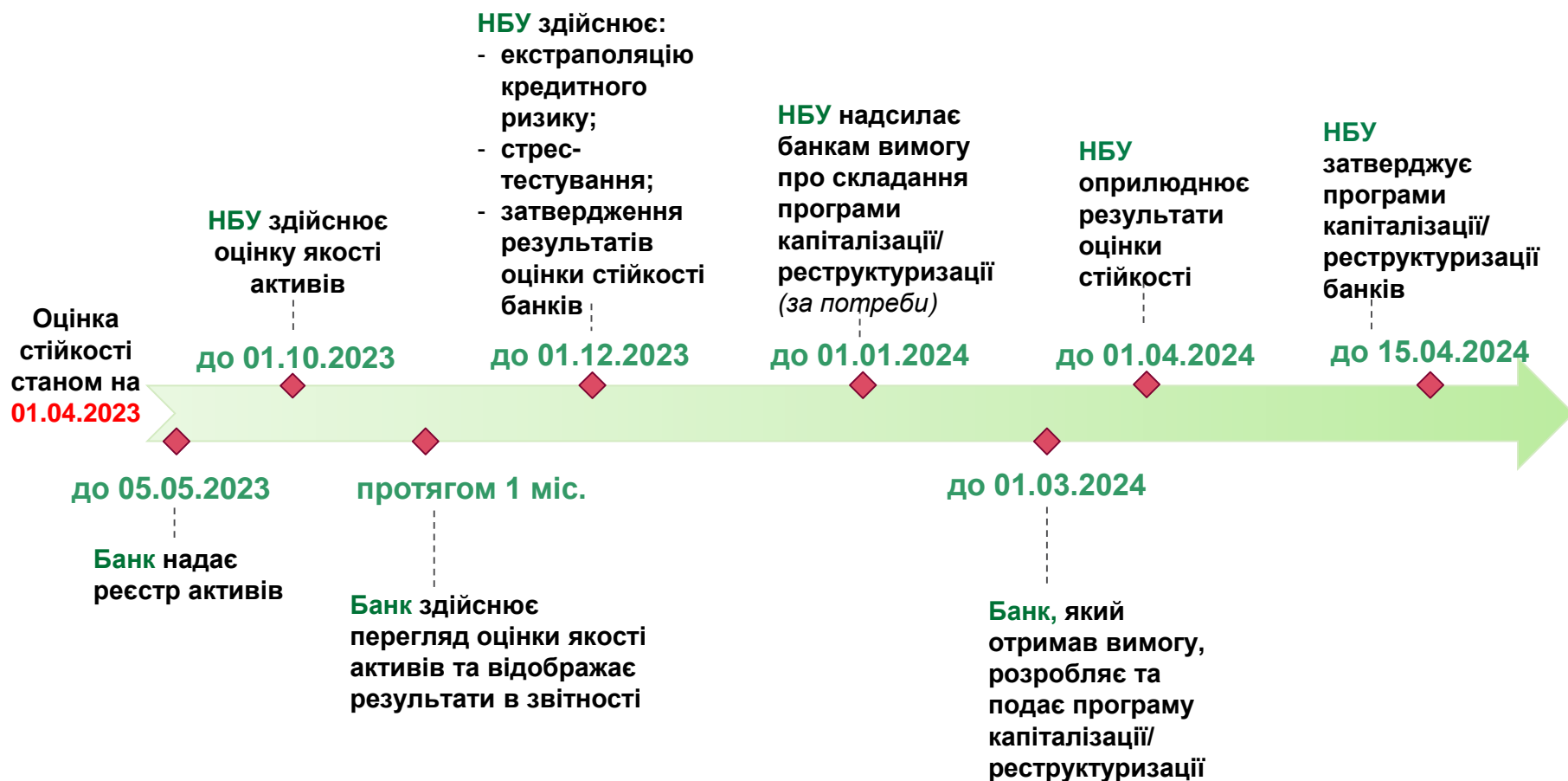
- екстраполяція результатів I етапу на кредитний портфель банку;
- перевірка оцінки вартості майна, отриманого банком у заставу (*продовження*);
- розрахунок розміру регулятивного/основного капіталу, нормативів Н2 і Н3 (з урахуванням результатів II етапу)

III етап

- стрес-тестування за базовим сценарієм;
- розрахунок розміру регулятивного/основного капіталу, нормативів Н2 і Н3 (з урахуванням результатів III етапу);
- визначення необхідного рівня нормативів Н2 і Н3 згідно з Технічним завданням для здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України в 2023 році

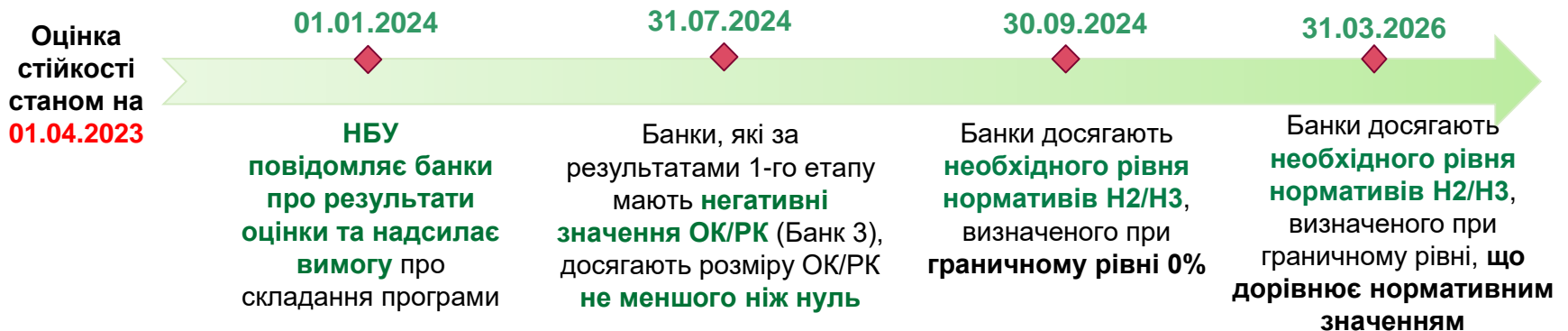
Графік проведення оцінки стійкості 20 банків

НБУ вже розпочав оцінку стійкості банків та банківської системи

- Для банків визначається два необхідних рівні нормативів достатності капіталу із урахуванням прогностичних показників та граничних рівні нормативів, що дорівнюють: 0% та нормативним значенням нормативів Н2 (10%) та Н3 (7%).
- Необхідний рівень нормативів розраховується із урахуванням “глибини падіння” нормативів достатності капіталу за результатами оцінки стійкості та граничних рівнів.
- Для досягнення необхідних рівнів нормативів банки складатимуть програми, що можуть включати не лише капіталізацію.

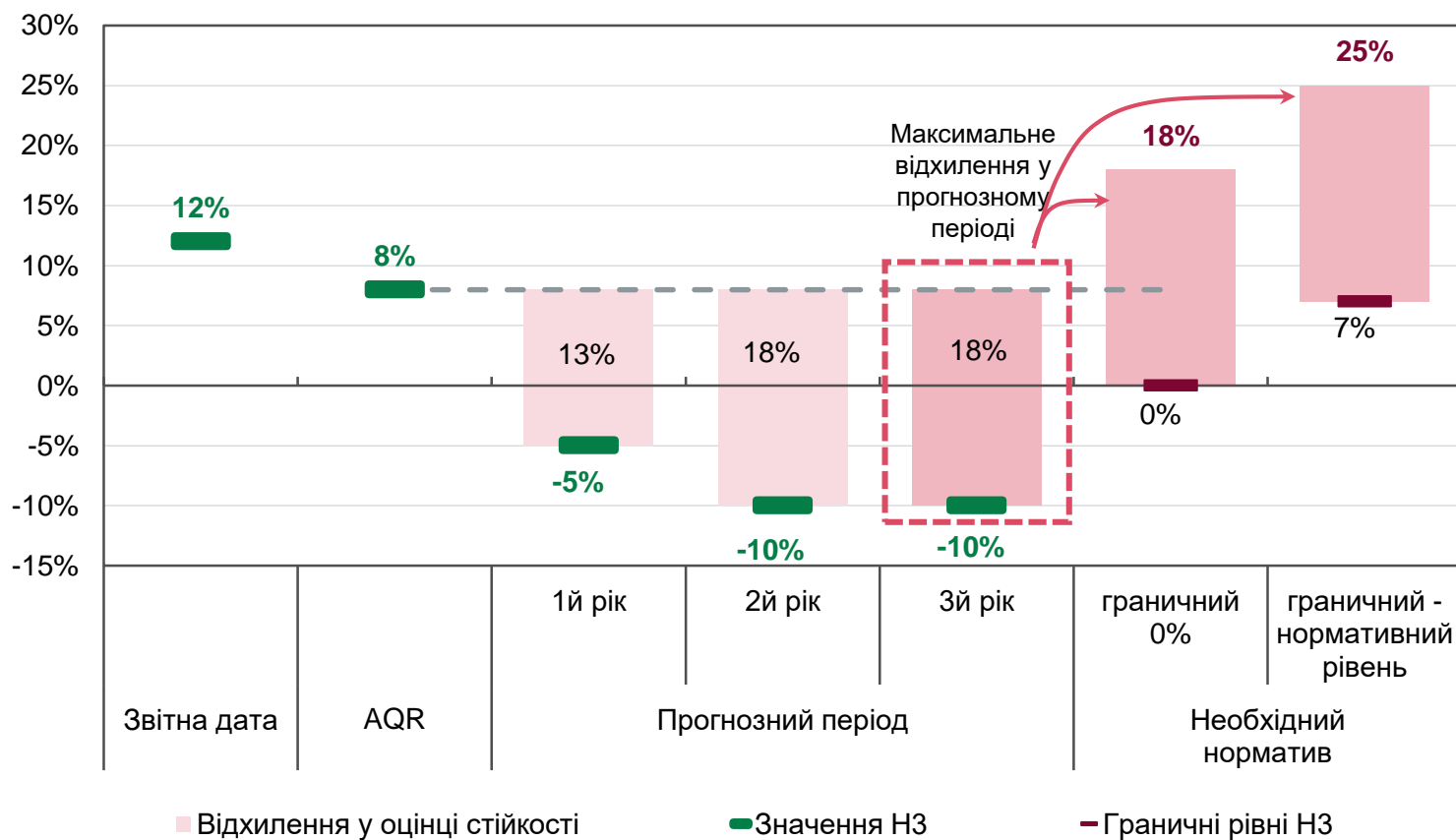
Терміни досягнення встановлених рівнів нормативів:

Визначення необхідного рівня нормативів достатності капіталу

Необхідні рівні нормативів достатності капіталу визначаються із урахуванням максимального відхилення нормативів у прогностному періоді порівняно з результатами AQR..

Ілюстративний приклад

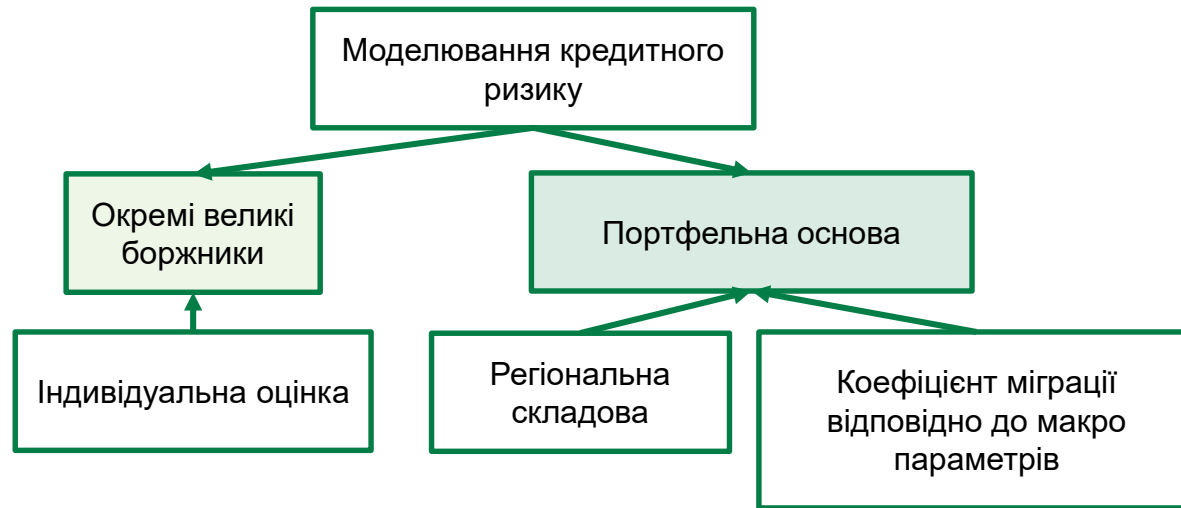
Обсяги перевірок під час оцінки стійкості було скорочено, через обмеженість ресурсів НБУ

- Для цілей економії часу та з огляду на більшу впевненість у якості перевірки, яка проводитиметься власними силами НБУ, щорічні вибірки були зменшені як для ЮО так і для ФО.
- Належна репрезентативність зберігається з припущенням про 10% помилок у портфелі банку (генеральній сукупності) з довірчим інтервалом $\pm 10\%$ (порівняно із інтервалом $\pm 5\%$ у попередні роки).
- Поглиблена перевірка не проводитиметься, у разі виявлення значної кількості помилок проводитиметься екстраполяція розміру кредитного ризику.
- Поріг помилок для екстраполяції становить 10% для позик ЮО та 20% для позик ФО, за умови, що принаймні половина з них призводить до коригувань кредитного ризику.
- Національний банк перевірить заставу за вибраними кредитами на відповідність вимогам Положення № 351 та тимчасових правил встановлених Постановою № 23, також буде верифікована вартість 20 об'єктів застави, що мають найбільший вплив на оцінку кредитного ризику

Моделювання кредитного ризику на III етапі

- Моделювання кредитного ризику відбувається індивідуально для великих боржників–юридичних осіб та на портфельній основі для інших кредитів юридичних та фізичних осіб.
- Відповідно до макроекономічних прогнозів відбувається оцінка відсотку міграції до непрацюючих кредитів для портфеля на неокупованих територіях.
- На тимчасово окупованих територіях припускається 100% ймовірність дефолту (PD), та 100% втрата у разі дефолту (LGD), що відповідає поточним підходам консервативніших банків.

Результати стрес-тестувань

Результати для банків, які стрес-тестувалися

Стійкість української банківської системи в умовах повномасштабної війни – результат, в тому числі, багаторічних стрес-тестів

2015

Перевірено 20 найбільших банків. 16 з 20 банків потребували докапіталізації, оскільки 53% кредитів в їх портфелях були в дефолтному або переддефолтному стані

2018

Стрес-тестування проходило 24 банки, встановлено потребу у капіталі за базовим сценарієм **42 млрд грн**

2019

Аналізувалося 29 банків. Встановлено потребу у капіталі за базовим сценарієм для 11 банків **35 млрд грн**

2021

Стрес-тестування проходило 30 банків, встановлено потребу у капіталі за базовим сценарієм для 9 банків на суму **5 млрд грн**

Запас міцності зростав з року в рік і допоміг системі витримати випробування в умовах повномасштабного вторгнення.

Результати стрес-тестування

---

1 Створення «запасу міцності» банківської системи для подолання можливих кризових явищ

2 Формування у банків розуміння власних ризиків діяльності та стимулювання адекватного їм ризик-менеджменту

3 Дисциплінування усіх учасників процесу оцінки стійкості та напрацювання єдиного розуміння загроз та перспектив розвитку банківської системи

4 Підвищення рівня фінансової стабільності